

TÜRK TABİPLERİ BİRLİĞİ

OLAĞANDIŞI DURUMLARDA HIZLI DEĞERLENDİRME ve MÜDAHALE EKİBİ

ALTINÖZÜ, YAYLADAĞI İLÇELERİ (HATAY) SAĞLIK KURUMLARI VE HİZMETLERİ HIZLI DEĞERLENDİRME RAPORU

9-13 MART 2023

ALTINÖZÜ

Altınözü ilçesinin nüfusu 61.106'dır. Altınözü ile Hatay il merkezi arası mesafe yaklaşık olarak 23 km'dir, ilçe 325 km²'lik bir alanı kapsamaktadır. Hatay ilinin güneydoğusunda yer alan güneyden kuzeye doğru uzanan bir platodur. Suriye ile 50 km. sınırı vardır. Mülki hudutlar içerisinde 4 belediye ile 48 mahalle (köy) bulunmaktadır. İlçede ana ekonomik etkinlik tarım ve hayvancılıktır.

Kahramanmaraş merkezli depremlerde ilçe merkezi ve köyleri fazla etkilenmemiştir. Ama köylerdeki göçüklerde hayvanların önemli bir miktarı telef olmuştur. Deprem sırasında Tepehan'da yaklaşık 200 metre genişliğinde, 400 metre uzunluğunda ve 50 metre derinliğinde yarık meydana gelmiş ve 5 bin nüfuslu köyde 15'e yakın ev yıkılmıştır.

Altınözü genel olarak Hatay'ın diğer bölgelerine göre daha iyi durumda olduğu için deprem sonrası Antakya merkezinden yoğun göç almış ve nüfus 2 katına çıkmıştır. İlçedeki 10 eczane deprem sonrası 2. günden itibaren çalışır durumdadır.

Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri

Yetersiz olsa da ilçe sağlık müdürlüğü binasında 1. basamak hizmetler devam etmektedir. Sağlık çalışanlarının özellikle hekimlerin çoğu deprem öncesi Antakya'da ikamet ettikleri için çoğunun evi ve taşıtları hasarlı veya göçük altındadır. Bu nedenle ilçede görev yapan sağlık çalışanlarının ciddi barınma sorunu mevcuttur. Sağlık çalışanlarının önemli bir kısmı il dışındadır, kalanların çoğu çadırda veya ilçe sağlık müdürlüğü binasında barınmaktadır.

İlçe sağlık m¼d¼rl¼đ¼ binasında g¼çmen sağlığı merkezi, merkez ASM ve ilçe sağlık m¼d¼rl¼đ¼ g¼rev yapmaktadır. Bina aynı zamanda sağlık çalışanlarının barınma ihtiyaçı için de kullanılmaktadır. Deprem ¼ncesinde Altın¼z¼ G¼çmen Sağlığı Merkezi'nde 3 uzman (çocuk hastalıkları, iç hastalıkları, kadın ve doğum hastalıkları) ve 3 pratisyen hekim hizmet veriyorken deprem sonrası sadece 1 hekim hizmet veriyor.

İlçe sınırları içinde çalışan 18 aile hekiminin 6'sı d¼n¼ř¼ml¼ olarak ilçe sağlık m¼d¼rl¼đ¼ binasındaki Merkez ASM' de çalışmaktadır. G¼nde ortalama 80 hasta bakılıyor. Aşılama hizmetleri ortalama y¼zde 70 oranında yapılabiliyor. Çaðırılarak aktif aşılama m¼mk¼n olmasa da vatandaş duyarlılığı ile başvuranların aşıları yapılıyor. Uyuz hastalığı her zamankinden daha fazla g¼r¼lmemektedir. Mahallerdeki (k¼ylerdeki) ASM'lerde g¼zle g¼r¼l¼r hasar olmamasına rağmen ASM'lerin bir kısmı yetersiz sağlık personeli bir kısmı da barınma sorunu nedeniyle çalışlamıyor. Barınma sorunları devam etmesine rağmen 13 Mart itibariyle depremzede sağlık çalışanları g¼reve çağırılmışlar. Deprem sonrası halk sağlığı hizmetleri yeterince sağlanamadığından en azından 6 ay s¼reyle d¼n¼ř¼ml¼ olarak aile hekimlerinin dışardan g¼revlendirilmesine ihtiyaç olduğu g¼r¼lmektedir.

Esnek çalışma var ama tek çalışan aile hekimi için m¼mk¼n olamamaktadır. Deprem sonrası ASM'lerde çalışacak yardımcı sağlık personeline de eksiklikler mevcut. Barınma ve yardımcı sağlık personeli desteği sağlanmadan mahallelerde 1. basamak sağlık hizmeti verilmesi pek m¼mk¼n olamayacaktır.

Altın¼z¼ k¼ylerinden Kamberli'de n¼fus 1000'den 3000'e, Sofular'da 2400'den 3000'e çıkmış durumdadır. Depreme bağlı yıkım ve ¼l¼m yok. Sağlık sorunları için Altın¼z¼ Devlet Hastanesine gidiyorlar. Aşılar yapılıyor. Uyuz sorunu yok, bit var. Elektrik var, şebeke suyu kullanılmıyor. Kamberli'de zeytinliklere moloz doluyor, çevresel iş g¼venliđi ¼nlemleri alınmıyor.

İkinci Basamak Sağlık Hizmetleri

Altın¼z¼ Devlet Hastanesi:

Altın¼z¼ Devlet Hastanesi'nin yapımına 1996 yılında başlanmış 2006 yılında 50 yatak kapasiteli bir kurum olarak hizmete açılmıştır. Hastanede deprem ¼ncesi D- tipi; 112- Acil Servis, Ağız ve Diş Sağlığı, Çocuk, Kadın Doğum, Dahiliye, Diyaliz, Genel Cerrahi, Laboratuvar ve Radyoloji birimleri ile hizmetleri bulunmaktadır.

Hastanede görev yapan 1 idari personel ile 3 hemşire depremde yaşamını kaybetmiştir. Hastane çalışanı 3 personel birinci derecede yakınlarını depremde kaybetmiştir.

Deprem sonrası bina hasarlı olduğu için çadır hastane olarak hizmet vermektedir, sağlık hizmeti görevlendirme ve bazı kalan eski kadrolar ile sürdürülmektedir. Başka illerden görevlendirmeler 14 günlük süreler ile yapılmaktadır. Altınözü D Hastanesi sağlık çalışanı sayısı deprem öncesi 100 iken deprem sonrası 40'tır. Deprem sonrası 4'ü uzman (kadın doğum, iç hastalıkları, acil uzmanı, çocuk) toplam 10 hekim görev yapmaktadır. Esnek mesai şeklinde çalışmaktadır. Depremzede çalışanlara mesai zorlaması yapılmamaktadır.

Yatan hasta hizmeti verilmemektedir. Yatması gereken hastalar Antakya Sahra Hastanesi, Reyhanlı veya Dört Yol'a sevk edilmektedir. Hasta sayısı günlük 600'den 1000'e çıkmıştır.

Hastanede ebe mevcut ama olanaklar uygun olmadığı için doğum yaptırılmıyor. Reyhanlı veya Dört Yol'a sevk ediliyor.

Acil hizmeti görevlendirme ile gelen 9 hekimle çadırda verilmektedir. 1 acil uzmanı, 6 pratisyen hekim mevcuttur. Kırmızı alan hastalarından günde 8-10'u ambulansla sevk edilmektedir.

Radyoloji, laboratuvar hizmetleri verilememektedir. Seyyar araç içinde 1 diş hekimi ile günde 50 hasta bakılmaktadır.

Eskiden var olan diyaliz ve kan merkezi çalışmamaktadır. 1 eczacı ile eczane hizmeti verilmektedir.

Hasta nakil aracı var. Tıbbi malzeme gereksinimi yok.

Şebeke suyu kullanılmadığından su sorunu mevcuttur. Kanalizasyon direk gidere bağlı.

Personel ihtiyacı ve çalışanlar için kalacak yer gereksinimi var. Sağlık çalışanları 5 kişilik konteynirlarda kalmaktadır. Sağlık Bakanlığı boş konteynir olduğunu söyleyerek görevlendirme yapmakta ama bu durum gerçeği yansıtmamaktadır. Görevlendirme ile gelenler çadırda kalmaktadır. Görevlendirmelerin son gün ve düzensiz yapılması zorluk yaratmaktadır.

Sağlık çalışanları için kalacak yer ve tuvalet sayısı yetersizdir. Üç portatif tuvalet ve 4 banyo mevcuttur.

Altınözü Çadır Hastanesi

YAYLADAĞI

Türkiye'nin coğrafi olarak en güneydeki ilçesidir. İlçenin doğusunda ve güneyinde Türkiye-Suriye sınırı bulunur. Alanı 366 km², denizden yüksekliği ise 450 m'dir. İlçeye bağlı 47 mahallesi vardır, Nüfus 36.000'dir. Yayladağı ilçesi bütünüyle dağlık bir araziden oluşur. Antakya'ya 51 km. uzaklıktadır. İlçe merkezinde bir ikinci basamak devlet hastanesi, dört aile hekimi olan 1 merkez ASM, TSM, Yeditepe, Karaköse, Yukarı Okçular, Kışlak ve Şenköy mahallelerinde 1'er aile hekimi olan 5 ASM olmak üzere toplam 6 ASM mevcuttur. Yine ilçe merkezinde bir diş hekimi muayenehanesi, 4 eczane, 1 ikinci basamak devlet hastanesi vardır.

Yayladağı ilçesinde Yayladağı Devlet Hastanesi, Yukarı Okçular ASM'si ve merkezdeki ASM ziyaret edilmiştir.

Yayladağı depremden fazla etkilenmemiş ve yıkım olmamıştır. Mahalleleri ve ilçe merkezi deprem sonrası Antakya merkez ve yıkım olan ilçelerden yoğun göç almış ve nüfus en az 2 katına çıkmıştır. İlçede elektrik ve internet kesintisi olmamıştır. Deprem sonrası ilk 5 gün Yayladağı Antakya arası ulaşım Harbiye'deki yıkım nedeniyle tıkanıdığından zorlukla yapılabilmektedir.

Eczaneler deprem sonrası çalışmaya devam etmiştir.

Birinci Basamak Sağlık Hizmetleri

Yıkılan ASM yoktur sadece Kışlak'taki ASM hasarlıdır. Yeditepe, Karaköse ve Yukarı Okçular deprem sonrası çalışmaya devam etmiştir. Kışlak'taki hekim enkaz altında yaralandığı için bir süre çalışamamıştır. Merkezdeki ASM dönüşümlü olarak çalışmaya devam etmiştir. Deprem sonrası ilk 15 gün aile hekimleri Yayladağı Devlet Hastanesi'nde birinci basamak sağlık hizmeti vermişlerdir.

Antakya merkez ve diğer ilçelerde ikamet eden sağlık çalışanlarının barınma sorunu olduğu için deprem sonrası esnek mesai ile göreve devam etmişlerdir. Aşılama hizmetleri ASM'ler arası dayanışma ile devam etmiştir. Doğum bildirim ve takibi yapılmıştır. Topuk kanı örneği alınmıştır.

Mahalleler göç aldığı için nüfus 3000'lerden 4500 civarına çıkmıştır. Başka merkezlere kayıtları olanların işlemleri yapılmakta ama kayıtları değiştirilmemektedir.

Kışlak'taki hekim depremde olduğu için görevlendirme ile bir aile hekimi gelmiştir. Aşılama devam etmektedir. Evi yıkılan bir hemşire ASM'de kalmaktadır.

Uyuz ve bit hastalığında deprem öncesine göre artış görülmemiştir.

Sular klorlanmaktadır. 2 çevre sağlığı teknisyeni bu konu ile görevlendirilmiştir.

İkinci Basamak Sağlık Hizmetleri

Yayladağı Devlet Hastanesi'nin temeli 24 Ocak 2014 tarihinde atılmış olup 26 Mayıs 2015'te hizmete girmiştir. Hastane kapalı alanı 4280 m² olup 4 bloktan oluşmakta ve 3 katlıdır. Hastane tuvaletli ve duşlu 27 yatağa sahip olup, rezerv (ulaşılabilir) yatak sayısı acil, diyaliz yatakları dahil 36'dır. Hastanenin 7 poliklinik odası, 3 diyaliz yatağı, 4 palyatif yatağı, 3 bebek kodu, 4 acil odası, 9 acil yatağı, 4 diş ünitesi mevcuttur. Hastanede acil, poliklinik, yataklı tedavi ve diyaliz hizmetleri verilmektedir. D sınıfıdır.

Deprem öncesi de sonrası da acil hizmeti 6 hekim tarafından verilmekte. Deprem sonrası hastane dışı görevlendirmeler geri çağrılmış ama toplam sayı değişmemiş. Deprem sonrası ilk 1 hafta çok yoğun çalışılmış. Bu dönemde il dışından bir görevlendirme gelmemiş. Halen acilde 4 kadrolu 2 görevlendirme ile gelen pratisyen hekim görev yapmaktadır. Ailelerini başka illere taşıyan acil sağlık çalışanları blok nöbet sonrası il dışına gidiyorlar. Ek mesai ücreti alamıyorlar.

Hastanede çalışan sağlık çalışanları depremi yaşamalarına ve evleri Antakya'da olanların evleri yıkılmasına rağmen deprem sonrası özellikle birinci hafta çok yoğun şekilde çalışmaya devam etmişler.

Deprem sonrası diş ünitesi 2 hekimle devam etmekte, yatan hasta hizmeti (15 yatak), laboratuvar devam etmektedir. Radyoloji hizmeti olarak sadece düz grafi çekimi yapılabiliyor, deprem sonrası da devam etmektedir.

Sağlık alışanlarının bir kısmının evleri hasarlı bahçede adırdadır kalıyorlar. Hastanede hasar olmamasına rağmen geceleri daha huzurlu olabilmek için adırdadır kalıyorlar.

Deprem öncesi 1 iç hastalıkları uzmanı, 1 ocuk sağlığı uzmanı, 1 genel cerrahi uzmanı, 2 diş hekimi bulunmaktaydı. Deprem sonrası iç hastalıkları, kadın doğum ve ocuk poliklinikleri 14 günlük görevlendirmelerle devam ediyor.

Deprem sonrası hastanenin diyaliz ünitesi çalışmaya devam etmektedir. Günde 20 hasta diyalize girmektedir.

Hasta taşıma aracı vardır. Kan gazı cihazı yok.

Hastane depremde hasar almamıştır. Buna rağmen yeterli verimlilikte çalışmamaktadır.

Riskli doğumlar yeni doğan ünitesi olmadığı için sevk ediliyor. Hastanede ebeler ve kadın doğumcu var. Sevk 112 ile yapılıyor.

Barınma sorunu olan sağlık çalışanları hastanede veya bahçedeki çadırlarda kalmaktadır.

Yayladağı D Hastanesi'ndeki evi yıkılan doktorlar çadırlar kurulana kadar arabada kalmışlar. Sürekli aktif hasta bakmışlar.

Hastanede içme suyu dağıtımını koordine edilemiyor.

Sevker genellikle Serinyol'a yapılıyor. Hastanede alışan 2 hekim Antakya merkezde depremde ölmüş. Birçok sağlık çalışanın yakını ölmüş.

Başhekim depremden 2 hafta önce göreve başlamış.

Hastane alışanlarının bir kısmı hastane bahçesindeki çadırlarda kalıyor, görevlendirme ile geleler hastane binasında kalıyor.

Bina hasarsız deniyor ama çalışanlar güvenliği ile ilgili bilgilendirilmemiş olduklarından huzursuzlar. Deprem sonrası 4 uzman ve 2 pratisyen görevlendirme ile gelmiş. Görevlendirme ile gelen hemşireler nedeniyle hemşire açığı yok. Hastanede ki hekimler yoğun çalışıyorlar. Halen hekim ihtiyacı devam ediyor.

Görevlendirme ile gelen hekimlerden biri maalesef henüz nedeni tam olarak belirlenmemiş olsa da muhtemelen MI sonrası ölmüştür. Hastanede ve Antakya'da koroner anjo yapılabilecek ve ihtiyaç halinde stent takılabilecek bir merkezin olmaması önemli bir sıkıntıdır.

Eczacı var eczane hizmeti veriliyor.

Günde acilde ortalama deprem öncesi 200 hasta bakılırken 2 katına çıkılmış. İlk hafta genellikle kırmızı alan hastalarına bakılmış, řu anda daha çok yeşil alan hizmeti veriyor. Kadın doğum (50), iç hastalıkları (100) ve ocuk (100) poliklinik sayıları deprem sonrası iki katına çıkılmış durumdadır.

Öneriler

En önemli sorun koordinasyonsuzluk. Gerek sağlık iş gücü planlaması gerekse malzeme ve ilaç planlaması yetersiz. Her ikisi de ihtiyacı olan yerlerde yetersizken bazı yerlerde ihtiyaç fazlası mevcut. Yöneticiler çalışanları sürece katarak ihtiyacı belirlemeli ve istekte bulunmalı. Sağlam binaları olan hastaneler bölgenin ihtiyacına göre farklı alanlarda da hizmet verebilmeli.

Görevlendirmeler için konteyner, tuvalet ve banyo ihtiyacı mevcut. Hızla giderilmeli.

Kadrolu çalışanlar depremzede oldukları için sık sık il dışındaki ailelerinin yanına gitmek zorundalar. Kalıcı sağlık çalışanı istihdamı için çelik konstrüksiyonla yapılan binalarda ailelerinin de barınabilecekleri, içinde oyun ve yaşam alanları olan "sağlık çalışanları köyleri" kurulmalı. Esnek çalışma 6 ay süreyle devam etmeli.